

קול צופיד

מִרְוֹן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לְקִי
הַרְבּ מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

חיי שרה - תשע"ה - מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

מקווה לחיילים ולשוטרים

למרות שהרב זצ"ל סבר שאין לעלות להר הבית לעת עתה, הוא היה מחזק בפועל את ידי החיילים והשוטרים הנמצאים שם להגן על ישראל ולהגן על המקום. הוא היה אומר להם כי הם מקיימים מצווה גדולה בהיותם שומרים ומגנים על ישראל מהערבים שיושבים בהר, ולפעמים אף זורקים אבנים על היהודים המתפללים בכותל המערבי. ב"קול צופיד" (מטות מסעי תשס"ב) כתב הרב זצ"ל כי עלייתם של החיילים והשומרים הללו היא במסגרת כיבוש ארץ ישראל, והם עושים בכך מצווה גדולה. הרב זצ"ל גם סיפר על הרה"ג יהודה מאיר גץ זיע"א שתיקן מקווה מיוחד לחיילים ולשוטרים והדריך אותם באילו מקומות מותר להם להיות ובאילו מקומות מותר רק בעת פיקוח נפש.

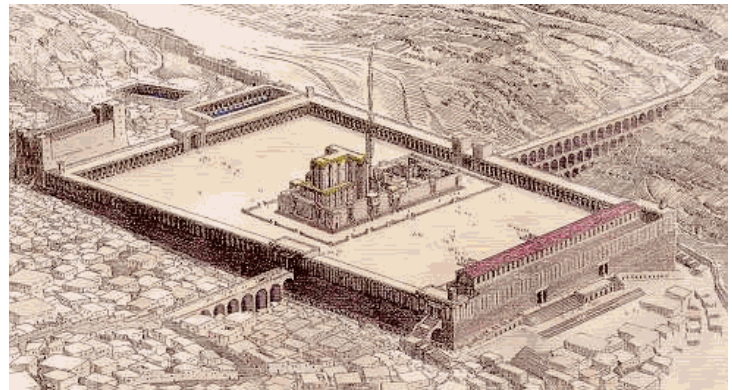
השיעור לעילוי נשמת :

מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע : חיי שרה

זֶה בֵּית אֱלֹקִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם - עֲלִייה לַהַר הַבַּיִת בִּימֵינוּ
שִׁיעוּר נִמְסַר ע"י הַרְבּ שְׂמוּאֵל אֱלִיהוּ שְׁלִיט"א הַרְבּ שֶׁל צֶפֶת.

איסור עלייה מתוך קדושה

לא מותרים על הר הבית

בימים אלו חוזר ומתעורר הדיון בנושא הר הבית ומקום המקדש. הערבים טוענים שמטרתנו היא לבנות שם את בית המקדש, ולכן הם פתחו במאבק. הם מנסים למנוע מיהודים כל קשר להר הבית. למקום המקדש ביותר לעם ישראל. וכשיהודים כבר עולים להר, הם לא בוחלים בכל דרך כדי למנוע מהם לומר תפילה, אפילו לא בלחש. הערבים אומרים שמעולם לא היה בית מקדש על הר הבית. היהודים שמנסים לסייע לערבים משתמשים לשם כך באיסור עליית יהודים להר הבית. ואולם מעיון בדברים שכתבו הרבנים בנושא איסור עלייה להר הבית, עולה שהאיסור הוא לא מתוך ויתור על הר הבית ומקום המקדש חלילה, אלא מתוך יחס של קדושה עילאית לקודש הקודשים.

מונטיפיורי בקודש הקודשים

אנשים נמנעים מלעלות להר מתוך חובת הזהירות היתרה שלא לפגום בקודש הקדשים, שמה איננו ראוים למקום כל כך קדוש. בשו"ת "מלכי בקודש" (ח"א מג) מובא המעשה עם השר משה מונטיפיורי ז"ל שבא לירושלים בשנת התרכ"ז יחד עם רבו, הרב ד"ר לוי ז"ל. בהיתר של אותו רב הם נכנסו למקום המקדש עם תיבה סגורה, וכנראה היו גם בקודש הקדשים בטעות (נראה שהסתמכו בטעות על דעת הראב"ד). כשנודע הדבר ברבים, נידה אותו ר' יוסף משה מליסא בשופרות בחוצות ירושלים.

בהיות השר ירא ה' מאוד, פנה יחד עם רבו אל רבני ירושלים, והתנצלו כי עשו זאת בתום לבב על-פי היתר רבו. פייסו אותם רבני ירושלים, ואמרו להם כי חרמו של ר' יוסף משה אינו חרם, וכי הוא שוטה ולא אחראי על מעשיו, ואל יחושו לנידויו.

על מעשה זה כותב מרן הרב קוק זצוק"ל: "לבי נמחץ מאוד, מפני חלול השם של היותו במקום המקדש, וביותר על מה ששום איש לא העיר אותו שהוא דבר אסור. פגימה אחת בקדושת מקום בית חיינו, עולה לנו על כל מליונים של ישובים מעשיים. ואף על פי שלא הפסיד בכל זאת את עברו הגדול בתור מייסד הישוב, ובשוגג או בדרך שהכל הוא בשגגה בא מעשה לידו, ודי הטוב יכפר" (אגרות הראייה ב, רפ"ה).

שועלים הלכו בו

באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך

מו"ר אבא מרן הרב אליהו זצוק"ל היה אומר כי כשאנו רואים "גוים באו מקדשה, אשר צויתה לא יבאו בקהל לך" (איכה א ט), אנחנו מרגישים את הצער הגדול והנורא של השכינה. הכאב הזה מעורר אותנו לתשובה. כי בסופו של דבר זו אשמתנו. "אֲשַׁמְנוּ מִכָּל עִם. בּוֹשְׁנוּ מִכָּל גּוֹי" בשעה שאנו רואים את "זָבוּל מִקְדְּשֵׁנוּ חָרַב בְּעוֹנֵינוּ". שבמקום המקודש ביותר ב"יפי אדמתנו" יושבים זרים ונכרים (יחזקאל מג).

לדעת מרן הרב אליהו זצוק"ל, הסיבה שאנחנו לא עולים עכשיו להר היא בגלל עיכובים הלכתיים של טהרה וגבולות. אבל ברור הוא שהעיכובים הללו לא מתיירים לישמעאלים לעלות להר הבית. שהרי אם לנו הדבר אסור, ק"ו בן בנו של ק"ו שלערבים אסור להתקרב למקום המקודש הזה ולדרוך עליו כלל.

כך כתב הרב זצ"ל להרה"ג זלמן קורן שליט"א: "אולם אני על משמרתי אעמודה, היינו, אנו רואים בעין כיצד שועלים הלכו בו, כיצד מקום שנאמר בו 'והזר הקרב יומת' הולכים בו זרים ומחללים אותו. וכבר חז"ל גזרו על כל העכו"ם כזבים". ואסורה להם הכניסה למקום הקודש והמקדש ולעוד מקומות שמותר לישראל טהור להכנס ואפילו בזמן הזה. ועל כן חובה קדושה מוטלת על מי שבידו למנוע מצב עגום זה. ואפי' ע"י פרסום הענין שהם עוברים על איסור. ואין לחשוש ממה שיאמרו וכו'".

על זה בדיוק בוכה ירמיהו הנביא (איכה ה יז): "על זה הנה דנה לבנו על אלה קִשְׁכוּ עֵינֵינוּ: על הר ציון שְׁשָׁמָם שְׁוֹעֲלִים הַלְכוּ בו". את הפסוק הזה אנו אומרים בבכי בכל תיקון חצות בדמעות שליש.

בית-כנסת על הר הבית

בהתאסף ראשי עם על ההר

מרן הרה"ג אליהו זצוק"ל כתב לכמה רבנים וגם פרסם ב"תחומיו" (ג, עמ' 423) כי לדעתו יש לבנות בית-כנסת על הר הבית במקום שאין עליו מחלוקת שהוא מותר בכניסה לישראל. "רצוי לחשוב על בנין בית כנסת במקום המותר לכל הדעות כדי שיתאספו בו ראשי עם ועדה בתפילה ותחינה כמו שהיה בזמן הרמב"ם".

כן הוא כותב להרה"ג ר' זלמן מ. קורן שליט"א: "אודות כניסת ישראל עם הגבלות מסוימות כמו שכת"ר מציע, זה טוב ויפה אם תהא לנו שליטה מוחלטת על המקום ועל הבאים ובכלל בני ברית. אולם לפי המצב הנוכחי חוזר אני כל הכתוב לעני' על הצעתי והיא לבנות בית כנסת ומקום לתורה ולתפילה בשטח שמותר להכנס אליו. והכניסה והיציאה תהא מבוקרת שאין אפשרות ללכת יותר ממקום המותר, ובוהא אנו לא גורמים לאחרים לדרוך על מקום אדמת קודש".

קפיצת הדרך לתפילה במקום המקדש

תפילה במקום קדוש היא חשובה ביותר. יעקב אבינו היה בדרכו להקים את בית ישראל. כשהגיע לחרן נזכר שלא התפלל בהר המוריה, במקום שבו התפללו אבותיו. הוא עדיין לא ידע את גודל ערכו של המקום הזה, ובכל

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לְקִי הַרְבַּ מְרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

חיי שרה - תשע"ה - מאת מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מְרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

רבי אברהם הנשיא היא לצלבנים הנוצרים שכבשו את ירושלים ושחטו את כל היהודים שחיו בתוכה אחרי שהרגו את כל היהודים שנקרו בדרכם.

המקדש חרב, הקדושה לא

יש שואלים איך הרמב"ם נכנס למקום המקדש. הרי הוא עצמו פסק בהלכותיו שאסור ללכת במקום ההיכל והמזבחות, וזה לשונו: "אף על פי שהמקדש היום חרב בעוונותינו, חייב אדם במורא כמו שהיה נוהג בו בבנינו, לא יכנס אלא למקום שמוטר להיכנס לשם, ולא ישב בעזרה, ולא יקל ראשו כנגד שער המזרח" (הלכות בית הבחירה ז א).

כל זה בגלל שלדעתו קדושת ירושלים והמקדש לא בטלו אפילו שנחרבו: "לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה, ושכינה אינה בטלה. והרי הוא אומר: 'והשימותי את מקדשיכם', ואמרו חכמים: 'אף על פי ששוממין – בקדושתן הן עומדין'". וצריך לומר שהרמב"ם לא נכנס למקומות שאסורה כניסה אליהם אלא למקום שמוטר, וכדלקמן (רמב"ם הלכות בית הבחירה ו, יד. ואע"פ שהראב"ד חלק וכתב: "הנכנס עתה שם - אין בו כרת". כל הפוסקים אימצו את פסק הרמב"ם - מגן אברהם תקס"א ס"ק ב. פאת השולחן ג, ח. 'משנה ברורה תקס"א ס"ק ה. עוד כתב הרב קוק זצ"ל שגם לראב"ד יש איסור כניסה לבית המקדש, ואע"פ שאין בו איסור כרת).

עשר קדושת הן

מה הם המקומות שאסור להיכנס אליהם? המשנה במסכת כלים (א) מדברת על "עֶשְׂרֵי קְדוּשׁוֹת". היא מסבירה שאסור לישראל להיכנס לכל מקום בהיכל. גם כוהן לא רשאי להיכנס למקום קודש הקדשים, מלבד כוהן גדול ביום הכיפורים. כך מובא במשנה שם: "הר הבית מקדש מִמְּנוּ (מירושלים), שְׁאִין זָבִים וְזָבוֹת נְדוּת וְיִלּוּדוֹת נְכַנְסִים לָשָׁם. הַחֵיל (הגדר סביב העזרה) מְקַדָּשׁ מִמְּנוּ, שְׁאִין גּוֹיִם וְטָמֵא מוֹת נְכַנְסִים לָשָׁם.

"עֶזְרָת נְשִׁים מְקַדָּשֵׁת מִמְּנוּ, שְׁאִין טָבוּל יוֹם נְכַנְס לָשָׁם, וְאִין חֲבִיבִים עֲלֶיהָ חֲטָאֵת. עֶזְרַת יִשְׂרָאֵל מְקַדָּשֵׁת מִמְּנָה, שְׁאִין מְחַסְרֵי כְּפֹרִים נְכַנְס לָשָׁם, וְחֲבִיבֵי עֲלֶיהָ חֲטָאֵת. עֶזְרַת הַכֹּהֲנִים מְקַדָּשֵׁת מִמְּנָה, שְׁאִין יִשְׂרָאֵל נְכַנְסִים לָשָׁם אֶלָּא בְּשַׁעַת צְרִיכֵיהֶם, לְסַמֵּיכָה לְשִׁחִיטָה וְלִתְנוּפָה.

"בֵּין הָאוּלַם לְמִזְבֵּחַ מְקַדָּשׁ מִמְּנָה, שְׁאִין בְּעֲלֵי מוּמִין וּפְרוּעֵי רֵאשׁ נְכַנְסִים לָשָׁם. הַהֵיכָל מְקַדָּשׁ מִמְּנוּ, שְׁאִין נְכַנְס לָשָׁם אֶלָּא רְחוּץ יְדֵים וְרִגְלִים. קְדָשׁ הַקְּדוּשִׁים מְקַדָּשׁ מִמְּנוּ, שְׁאִין נְכַנְס לָשָׁם אֶלָּא כְּהֵן גְּדוֹל בְּיוֹם הַכְּפֹרִים בְּשַׁעַת הַעֲבֹדָה" (עיין רמב"ם בית הבחירה ז טו). כל הקדושות הללו נמצאות היום, אף שאין שם היכל ועזרות וחיל והר הבית.

מה נוֹרָא הַמְּקוֹם הַזֶּה

המציאות הזאת מבלבלת מאוד. מצד אחד – המקום קדוש בקדושה הכי עליונה שיכולה להיות. קודש קדשים. יותר מספר תורה וממוזזה. הקדושה הכי עליונה שיש למציאות חומרית בעולם הזה. מצד שני – המקום נראה הפוך לגמרי. לא רואים בית מקדש, לא רואים כוהנים בעבודתם. רואים מסגד וערבים וערביות שמקבלים כסף על מנת לקלל ולבוזות.

הניסיון מוכיח שהמציאות ההזויה על ההר, המציאות המבלבלת, גורמת לאנשים לטעות ולהיכנס למקומות שאסור להיכנס אליהם. וכבר ראינו כמה זה חמור. אין זו פגיעה בקודש רגיל. זו פגיעה בקודש הקדשים. על כן הזהירות היתירה. אולי זאת הסיבה לאיסור שחכמים אימצו במשך הדורות לא לעלות על ההר.

על זה יעקב אבינו ירא מאוד ואומר: "וַיִּירָא וַיֹּאמֶר: מַה נוֹרָא הַמְּקוֹם הַזֶּה אִין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם". הוא מעיד על עצמו שהתבלבל ממראה עיניו ואומר: "אִכֵּן יֵשׁ ה' בַּמְּקוֹם הַזֶּה וְאִנְכִי לֹא יָדַעְתִּי".

גבולות המקדש וההר בימינו.

כיפת הסלע – אבן השתייה

איפה נמצאים במקומות הקדושים הללו היום? הרדב"ז בתשובותיו (ח"ב סי' תרצה. וסי' תרמ"ח) כותב: "כי הדבר ברור שתחת הכיפה, שם אבן השתייה בלי ספק, הנקרא אצלם אלסכירא". וכן הוא כותב "אין ספק כי

זאת החליט לחזור את כל הדרך הארוכה הזאת כדי להתפלל שם. נעשה לו נס וקפצה לו הדרך. שואל רש"י בשם חז"ל: "וכשעבר יעקב אבינו על בית המקדש מדוע לא יעכבו שם?" ותשובתם: הוא לא נתן לבו להתפלל במקום שהתפללו אבותיו, ומהשמים יעבדוהו! רק כשנתן דעתו לחזור – עזרו לו מהשמים וי"קפצה לו הארץ".

על כן כתב בעל הבן איש חי בספרו: "וטוב שיתפלל אדם במקום המקודש ביותר" (בא"ח ויקרא יג). ובספרו "עוד יוסף חיי" (יתרו ב') כתב: "בית הכנסת שהוא תוך חומת ירושלים, מקודשת יותר ממקום שהוא חוץ לחומת ירושלים, דכך שנינו במשנה דעשר קדושות הן במס' כלים פ"א. לפניו מן החומה מקודש מהם שאוכלים שם קדשים קלים ומעשר שני. הר הבית מקודש ממנו וכו".

קרבה להר הבית, קרבה לשער השמים

ממשיך הבן איש חי וכותב: "ולכן בודאי בית הכנסת ובית המדרש שהיא בנויה עתה קרוב וסמוך להר הבית, היא מעולה ומקודשת יותר כיון שהיא סמוכה וקרובה לשער השמים. וכל שכן אם העומדים שם יכולים לראות ממנה קרקע בית המקדש מן החלונות שבה הרי זו מעולת יותר ויותר, ואשרי הזוכה להתפלל שם ולעסוק בתורה במדרש הבנוי שם".

ובאותו עניין כתב מו"ר הרב זצ"ל בספר הלכה: "שמענו ממגידו אמת שגאון עוזנו ותפארתנו הרב בן איש חי זצ"ל השפיע על הנדיב יוסף אברהם שלום ז"ל להוציא הוצאות עצומות ולהשתדל בהרבה השתדלויות כדי שיבנה מדרש ובית כנסת שמשם יראו את קרקע הר הבית. ולבסוף זכה ובהשפעתו נבנתה ישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה, וכשבנו אותה הקפידו שמבית הכנסת ומבית המדרש יראו את הר הבית, ובעוונות המבנה המפואר הזה נהרס עד היסוד ע"י הירדנים בשנת תש"ח, ועתה זכינו לבנינו מחדש בחסדי ה' עלינו".

תפילה הרמב"ם במקום המקדש

ונכנסתי לבית הגדול והקדוש והתפללתי בו

על התפילה במקום הקודש ניתן ללמוד מהרמב"ם שעלה לירושלים בשנת דתתקכ"ו וכך כתב: "וביום שלישי שבבת ארבעה ימים לירח מרחשון שנת שש ועשרים ליציאה יצאנו מעכו לעלות לירושלם תחת סכנה, ונכנסתי לבית הגדול והקדוש והתפללתי בו" (ספר חרדים. תשובה פד). המילים "הבית הגדול והקדוש" מזכירות לנו את בית המקדש, כך אנו קוראים לו בכל ברכת המזון: "הבית הגדול והקדוש שנקרא שִׁמְךָ עֲלֵינוּ".

באגרת לרבי יפת הדיין מעכו כתב הרמב"ם: "שאני והוא ואבא מארי זצ"ל ואתה ארבעתנו הלכנו בבית ה' ברגש וכו'" (תשובות הרמב"ם ואגרותיו ח"ב לו: א). בדבריו אלה רמזו הפסוק מתהילים: "בְּבֵית אֱלֹהִים יִהְיֶה קִרְבְּנִי". ובגמרא (יומא כד ע"ב) נזכר פסוק זה על העזרה שבמקדש, שכאשר נמצאים בתוכה צריך להיות בהתרגשות גדולה.

תפילה בהר הבית בימות הראשונים

על בית-כנסת בהר הבית בתקופת הרמב"ם ניתן ללמוד מדברים שכתב רבי אברהם ברי' חייא הנשיא בספרו "מגילה המגלה" על מקום המקדש: "ובתחילה כשהחריבוהו הרומיים לא היו מונעים את ישראל מלבוא אליו ולהתפלל בתוכו (כמו המעשה על רבי עקיבא ורבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע שראו את השועל יוצא מקודש הקדשים - מכות כד ע"ב). וכמו כן היו מלכי ישמעאל נוהגים עימם מנהג טוב והרשו לישראל לבוא אל הבית ולבנות בו בית תפילה ומדרש, והיו כל גלויות ישראל הקרובים אל הבית עולים אליו בחגים ובמועדים ומתפללים בתוכו, ומעמידים תפילות כנגד תמידין ומוספין.

"ועל המנהג הזה נהגו כל ימי מלכות ישמעאל, עד שפשטה על הבית מלכות אדום הרשעה והסירה את מלכות ישמעאל מעליו וכו', והסירו התמיד, שמענו את ישראל מלהתפלל בבית ולקיים בו מצות תפילה אשר היא כנגד התמידין, כי מיום שגברו אלו הרשעים על הבית לא הניחו ישראל לבוא בתוכו, אף איש אחד יהודי אינו נמצא בירושלים בימים האלה". כוונתו שלא

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִרָה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי
הַרְבַּ מְרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

חיי שרה - תשע"ה - מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

מקדש בלבב פנימה

מרן הרב זצ"ל כותב, כי הדרך הטובה ביותר להקים את בית המקדש היא לעורר את הלבבות לחיוניות ולערך של בית המקדש. כך כתב מרן הרב אליהו זצוק"ל ב"קריאה לרבני ישראל" בשנת תש"ס: "רבנים נכבדים. הר הבית ששוחרר בישועת ה' במלחמת ששת הימים עומד עדיין בשמונו כאילו שדבר לא קרה. ידועים דברי הרמב"ן בפירושו לתורה, שהקצף שהיה על ישראל בימי דוד המלך, משום שהעם לא התעורר לבנין בית המקדש. "מי יודע אם הצרות המתרגשות ובאות על עם ישראל בדורנו לא נובעות מזה שאנו אדישים לנושא הר הבית. לכן מן הראוי שרבני ישראל יתאגדו אגודה אחת לעורר הציבור לפעילות בנושא הר הבית והכנת הלבבות לבנין בית המקדש. כולנו מתפללים ונושאים עינינו שיבנה עוד בזמננו אנו. ובזכות התעוררות זו תבוא סיעתא דשמיא להחשת גאולתנו ופדות נפשינו בקרוב בימינו. אמנ". (את מכתבי הרב אליהו זצ"ל אפשר לראות באתר: http://lamikdash.blogspot.co.il/2010/06/blog-post_08.html)

הואיל ואתם מתעסקין בו, כאילו אתם בונים אותו

בשיעור זה אנו עוסקים בנושא בית המקדש, ובכך ממלאים את צוואת הרב זצ"ל. זה הנושא הקדוש ביותר והחשוב ביותר בעם ישראל. המקום שלום שהקב"ה אומר עליו: "והיו עיני ולבי שם כל הימים". המקום שיבא שלום לעולם. יביא ברכה ושפע רוחני וגשמי. יביא מרפא לכל החולאים. כשהקב"ה מראה ליחזקאל את צורת בית המקדש, הוא אומר לו שצריך ללמוד על כך: "בן אדם ראה בעיניו ובאזניו שמע וישם לבך לכל אשר אני מרצה אותך כי למשן הראותכה הקאתה הנח. הגד את כל אשר אתה ראה לבית ישראל" (יחזקאל מ). "אמר יחזקאל לפני הקב"ה: רבש"ע. עד עכשיו אנו נתונים בגולה בארץ שונאנו, ואתה אומר לי לילך ולהודיע לישראל צורת הבית וכתב לעיניך וישמרו את כל צורתו ואת כל חקתיו. וכי יכולין הן לעשות? הניח להם עד שיעלו מן הגולה ואח"כ אני הולך ואומר להם. אמר לו הקב"ה ליחזקאל: ובשיל שבני נתונים בגולה יהא בנין ביתי בטל? אמר לו הקב"ה: גדול קרייתת בתורה כבנינה. לך אמור להם ויתעסקו לקרות צורת הבית בתורה ובשכר קרייתת שיתעסקו לקרות בה אני מעלה עליהם כאלו הם עוסקין בבנין הבית" (תנחומא ויקרא, צו יד). יהי רצון שזוכה לקיים בנין בית המקדש ממש. ולא רק "כאילו אתם בונים אותו" (ויקרא רבה ז, א). ומתוך הרצון הגדול יתקיים בנו (תהילים קב): "אתה תקום וירחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד: כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו: וייראו גוים את שם ה' וכל מלכי הארץ את כבודך: כי בנה ה' ציון נראה בכבודו". אמנ ואמן.

"ולכן בודאי בית הכנסת ובית המדרש שהיא בנויה עתה קרוב וסמוך להר הבית, היא מעולה ומקודשת יותר כיון שהיא סמוכה וקרובה לשער השמים"

"מי יודע אם הצרות המתרגשות ובאות על עם ישראל בדורנו לא נובעות מזה שאנו אדישים לנושא הר הבית. לכן מן הראוי שרבני ישראל יתאגדו אגודה אחת לעורר הציבור לפעילות בנושא".

סיפורים על מרן הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

כוח יענה בכוח

בחג הסוכות תשמ"ח שמע הרב זצ"ל כי ערבים מתפרעים וזורקים אבנים וסלעים על המתפללים בכותל המערבי. מה עושה מפקד משטרה שלא רוצה להתעמת עם הערבים המתפרעים? ובכן, הוא מפנה דווקא את המתפללים מהכותל ומכניסם למנהרות.

האבן הזאת אשר תחת הכיפה היא אבן השתיה אשר עליה היה הארון בבית קודש הקדשים לצד מערב". כך כותב גם רבנו עובדיה מברטנורה, שהיה חי בירושלים (נקבר מול מעין השילוח): "גם חקתי על אבן השתיה ששם היה הארון מונח, ורבים אומרים כי היא הכיפה ההיא" (איגרות ארץ ישראל עמ' 134. איגרת משנת רמ"ח).

הרב זלמן קורן בספרו "חצרות בית ה'", כותב שלא ייתכן כלל שקודש הקדשים נמצא במקום אחר, משום שזה המקום הכי גבוה בהר של סלע טבעי, ובמשנה מפורש שקודש הקדשים היה במקום הכי גבוה. על זיהוי זה סמכו כל גדולי ישראל החתם סופר (שו"ת חת"ס יו"ד סי' רל"ו), החפץ חיים (ליקוטי הלכות זבחים פרק איזה מקומן עמוד לד), והחזון אי"ש (אבן העזר סי' ב' ס"ק ז').

מידות הר הבית

אם יודעים איפה היה קודש הקדשים, אפשר לדעת בדיוק איפה היה כל דבר במקדש. המשנה במסכת מידות מביאה את המידות המדויקות של כל מקום ומקום. לעומת זאת אפשר לדעת רק בקירוב את גבולות הר הבית. שהרי המשנה במידות (ב א) אומרת: "הר הבית היה תיבול מאות אמה על תיבול מאות אמה, רבן מן הדרום, שני לו מן המזרח, שלישי לו מן הצפון, מעוטו מן המערב". כמה זה רובו וכמה זה מעוטו? בבל מקרה אנו לומדים שהעזרות וההיכל לא היו באמצע הר הבית. אלא ש"המרחק שבין חומת הר הבית ובין חומת העזרה מצד דרום יותר מן המרחק שביניהם מצד מזרח, והמרחק המזרחי יותר מן הצפוני, והצפוני יותר מן המערבי". ובכל זאת אפשר לדעת איפה בוודאי לא היו המקומות המקודשים.

הוספת הורדוס להר הבית

יוסף בן מתתיהו, בספרו "תולדות מלחמת היהודים עם הרומאים" (ספר א, כא, א), כותב כי הר הבית של ימינו הורחב ליותר מחמש מאות אמה על חמש מאות אמה, והוא כמעט כפול בגודלו. בימינו הר הבית כפול בגודלו ממה שכתוב במשנה, ואפשר לראות את ה"תפר" בין הר הבית המקורי לבין התוספות של הורדוס. לכאורה להורדוס לא הייתה סמכות לקדש מה שלא היה מקודש. שהרי שנינו במשנה (שבועות ב) "אין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא ואורים ותמים ובסנהדרין של שבטים ואחד ובשתי תולדות ובשיר. ובית דין מהלכין ושתי תולדות אחריהם, וכל אשר יחזקו אחריהם".

כדי שהורדוס יוכל להרחיב את שטח הקדושה של הר הבית הוא היה צריך להיות מלך על-פי גדרי ההלכה, והוא לא היה. ואפילו אם היה נחשב כמלך, ספק אם מלך יכול להרחיב את הר הבית. שהרי לפי לשון הרמב"ם מלך יכול להרחיב רק את שטח העזרות ואת שטח העיר, לא את שטח ההר. עוד כתב הרמב"ם (הלכות בית הבחירה ו) "כל מקום שלא נעשה בכל אלו וכסדר הזה - אין קדוש גמור. אפילו עזרא הסופר לא היה יכול להוסיף מקום של קדושה. וכך ממשית הרמב"ם: "וזה שעשה עזרא שתי תודות? (והרי לא היה מלך)? 'זכרון' הוא שעשה. לא במעשיו נתקדש המקום. שלא היה שם לא מלך ולא אורים ותומים. ובמה נתקדשה? בקדושה ראשונה שקדשה שלמה, שהוא קידש העזרה וירושלים לשעתו וקידשן לעתיד לבא". אם עזרא לא היה יכול להוסיף - כל שכן שהורדוס לא יכול להוסיף בקדושה, שהוא לא היה מלך ולא היו לו אורים ותומים וכל הנדרש במשנה.

הוכחה נוספת היא מ'ר אליעזר בן יעקב, שהוא התנא דמסכת מידות (יומא טז), והוא חי אחרי החורבן ואחרי הורדוס, ואף על פי כן כתב במשנה: "הר הבית היה תיבול אמה על תיבול אמה". אמנם לחומרא נוהגים להורות לשוטרים ולאנשי הביטחון שלא להיכנס גם לשטח ההרחבה של הורדוס רק אחרי טבילה (ראה מאמרו של הרב יצחק שילת שליט"א על מיקום הר הבית ובניית בית-כנסת על ההר).

<http://www.ybm.org.il/hebrew/LessonArticle.aspx?item=3077>

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לְקִי
הַרְבַּ מְרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

חיי שרה - תשע"ה - מאת מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מְרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

sms

שו"ת סמס

הר הבית לידינו. מה דעת הרב על עלייה לחר הבית?
תשובה: אנחנו לא עולים עדיין. מצפים לזה בכל יום בכאב ובתקווה. מי שעולה על-פי פסק רבותיו צריך להקפיד על טבילה והדרכה, שלא ייכנס למקומות שאסור להיכנס אליהם.

אחוזה לכתחילה. האם מותר לאכול לכתחילה אצל אנשים שקונים יבול נוכרי?
תשובה: כן.

חמין של שבת. האם במקום קר מותר לחמם מקווה גברים ע"י שעון שבת, או שמה שהתיר הרב זצ"ל זה דווקא אם המקווה נשאר חם מערב שבת?
תשובה: רק אם היה מערב שבת.

יחף מעל הקרקע. האם מותר לשהות יחפים בבית, או שמא עדיף שלא? מה לגבי לברך ברכת המזון יחף?
תשובה: בבית צריך ללכת עם נעליים או נעלי-בית ולא יחפים. יש מקלים בקומה שנייה ומעלה ללכת בלי נעליים. ובכל מקרה – אין להתפלל או לברך ברכת המזון ללא נעליים.

ירוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!
שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org
<http://www.harav.org>

המתפרעים, שקיבלו עידוד ממקור לא צפוי, המשיכו לזרוק אבנים על הכותל באין מפריע.

בינתיים התקשר מאן דהוא אל הרב מרדכי אליהו זצוק"ל וסיפר לו שהמתפללים סולקו מהכותל. הרב לבש מיד את הגלימה שלו ונסע למקום. הוא עבר דרך השומרים והחיילים, שלא העזו לעצור בעדו, והחל לפסוע לבדו אל הכותל עטוף בגלימה.

החיילים שבמחסום הזעיקו במהירות את המפקד האחראי ודיווחו לו שהרב מרדכי אליהו זצוק"ל מתקרב לכיוון הכותל, למקום הסכנה, והם לא יכולים לעצור בעדו. המפקד נזעק לעצור בעד הרב שלא יגיע למקום שזורקים בו אבנים וסלעים.

אמר לו הרב: אני הולך לכותל להתפלל. תפקידך לעצור את הפורעים המפגעים ולא אותי. הם אשמים – תטפל בהם.

המפקד, שהבין את הטעות בגישה של המשטרה, הבטיח לטפל בפורעים. אלא שהוא ביקש מהרב שיפסע לאט אל הכותל, כדי שהוא יספיק להרחיק את המתפרעים מההר. הוא נתן הוראה לחיילי המג"ב שהיו על ההר להרחיק בכל מחיר את המתפרעים שזרקו אבנים על המתפללים בכותל, והמחיר ששילמו המתפרעים היה קשה מאוד.

הרשעים שנכשלו במזימתם החלו להתבכין, כדרכם. אלא שבמקום לזרוק אותם לכל הרוחות, הקימה הממשלה ועדת חקירה שתבחן את פעולות השוטרים והחיילים. אותו מפקד שהרחיק את המתפרעים בא אל הרב בבקשה להצילו מיד אחיו החלשים, ואולם הרב הרגיע אותו ואמר לו שהוא וחייליו עשו מצווה גדולה והם לא צריכים לחשוש כלל.

ועדת החקירה בדקה והחליטה שכל השוטרים והחיילים פעלו כדין וכולם יצאו נקיים. אבל הרשעים לא הסתפקו בזה ופנו למועצת הביטחון של האו"ם בבקשה להעניש את החיילים. גם שם הוחלט על ועדת חקירה, אלא שישראל הודיעה שהיא לא תשתף פעולה. לבסוף לא נשלחה שום ועדה, וישראל עושה חייל.

